

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés komplexitása az óvodai tevékenységekben

Dudásné Popovics Angéla

2023. 03.22.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazottak alapján

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának, szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

Jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az érzelem

A környezet, a tárgyak, a másik személyek ösztönzései által kiváltott tudatállapot bennünk .

A katolikus óvodában alapvető feladat az elfogadó, védettséget nyújtó, szeretetteljes, örömteli légkör kialakítása.

Az érzelmi nevelés célja, hogy a gyermekek egymás közötti és a felnőttekhez való viszonyát is a szeretet érzelmei jellemezzék: a bizalom, türelem, önzetlenség, megértés, egymásra figyelés, nagylelkűség, a jó szándék, segítőkészség, empátia, együttérzés. az érzelmekre nem elég buzdítani a gyermekeket, ki kell váltani azokat belőlük!!

Az erkölcs

Olyan minőség, mely az emberi cselekedet és a végső cél között fennáll: ha jó a cselekedet, a végső célhoz juttatja az embert, ha rossz a cselekedet, akkor megakadályozza azt. Ebben segítheti az embert a törvény és a lelkiismeret.

Az erkölcsi nevelés célja a keresztény értékek átadása, a gyermeki jellem alakítása.

Nagy a felelőssége az óvoda dolgozóinak (nem véletlenül írtam dolgozókat), ha a gyermek a helyes erkölcsi mintát látja maga előtt, akkor spontán nőnek bele ebbe a gondolkodásmódba.

A katolikus óvodában a szereteten alapuló értékrendnek és a keresztény erkölcsnek kell érvényre jutnia. Fontos, hogy a gyermekek példamutató embereket lássanak maguk előtt, és azonosulni tudjanak velük.

Az erkölcs

Az óvodai nevelés feladatai az óvodában:

- az igazság szeretetére, felelősségtudatra, becsületességre nevelés,

- a szülők, nagyszülők, a nevelők, a felnőttek tiszteletére, a társak elfogadására, szeretetére nevelés,

- munkára, állhatatosságra, kötelességtudatra nevelés,

- a segítőkészség, a figyelmesség, a türelem, a tapintat, az alkalmazkodás erényének kialakítása,

- ismertessük meg a gyermekeket a keresztény ünnepekhez kapcsolódó népszokásokkal, a népi kultúra gazdag világával.

Az erkölcs

Szeretettel fegyelmezzünk, legyünk következetesek az elvárásokban:

- a hibát, a rossz cselekedetet marasztaljuk el, ne büntessük!
- az el nem végzett munkát el kell végezni
- a hibát helyre kell hozni
- a jóvátétel igazságos legyen, további erőfeszítésre sarkalljon
- kerüljük a tárgyi jutalmazást
- balesetveszély, életveszély, tudatos rongálás, a társ bántalmazása, lelki terror esetén tiltással, azonnali kiemeléssel éljünk
- tilos az ijesztgetés, megszegyenítés, a testi fenyegetés.

Milyen isteni tulajdonságokra lehet felhívni a gyermekek figyelmét?

Bölcsesség (a hangszerek változatossága)

Fantázia (a zenében fellelhető változatosság)

Szépség (érzelmi hatás)

Szeretet

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakíthatunk a gyermekekben?

Szeretet, összetartozás

Öröm, hála, megbecsülés

Felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés

Szertartások kialakítása

Kultúra – Istennel való kapcsolat alakítása

Internalizáció – Belső élménnyé tenni az Istennel való kapcsolatot

Játék

A gyermek játéka, fejlődésének alapja, fejlesztésének legfőbb eszköze.

A játék feszültségcsökkentést, megnyugvást eredményez.

Biztosítsunk lehetőséget arra, hogy a hitre nevelés és a keresztény erkölcsi nevelés áthassa a gyermekek játékát.

A játék feszültségcsökkentést, megnyugvást eredményez.

A játék fajtáinak felhasználása, fejlesztő hatásuk.

A felnőtt szerepe a játék folyamatában.

A munka jellegű tevékenységek

A cél:

- a jól elvégzett munka örömének átélése
- a hála érzésének felébresztése a felnőttek gondoskodásáért
- a jóra való akarat
- a kitartás
- önfeláldozás
- a szolgálat képességeinek kifejlesztése,
- a hiba, a tévedés jóvátételére való szoktatás.

Feladatunk:

- életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó munkatevékenységek szervezése,
- munkavégzés feltételeinek megteremtése

Tartalom:

- önmagukkal kapcsolatos munka,
- társaikért végzett munka.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél: a közös éneklés, énekes játékok megszerettetése, a gyermekek zenei képességeinek a fejlesztése, és a zenei ízlésük formálása, hogy a zenét szerető, értő emberekké váljanak.

A katolikus óvodákban:

-Az éneklés imádságként is legyen része az óvodai életnek. „Aki énekel, kétszeresen imádkozik.”

-A közös éneklés, élmények, örömök biztosítása az óvodai közösségre formáló hatással van.

-A dalanyagba kerüljenek be vallásos tartalmú énekek is, korcsoportnak megfelelően.

-A hangszerekkel történő ismerkedés keretében lehetőség szerint ismerkedjenek az orgona hangjával, a csengővel.

-Mindenki más-más adományt kapott. Nagydolog, hogy mások adományát élvezhetem, és mások élvezik az én adományaimat. Nem baj, ha valamiben gyengébb vagyok, de amit tudok, azt szívesen adjam.¹³

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása az óvodás korú gyermekek körében, ének, zene, énekes játékok területén:

-Gyönyörű a teremtett világ. Harmónia van a természetben. Köszönetet mondunk érte a mennyei Atyának.

-Isten bölcsességét dicséri, hogy sok érdekes hangszer van.

-Mennyei Atyánk örvendeztet minket a zenében rejlő játékossággal.

-Érzelmi állapot visszatükrözése, érzelmek kifejezése, empátia alapozása.

-Merjük kimutatni szeretetünket Isten és egymás felé, ezt az érzést dalaink is tükrözzék.

-A keresztvetés 3-as egysége.

-Szünet – „a 7. napon megpihent”.

-Minden ember kap valami talentumot Istentől. A mi feladatunk, hogy azt felismerjük, kiemeljük és fejlesszük.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Erkölcsei nevelés lehetőségeinek kihasználása az óvodás gyermekek körében, ének, zene, énekes játékok területén:

-Közösségi élmények biztosítása a játékos gyakorlás során.

-Amikor megfogjuk egymás kezét, azt jelenti, hogy szeretjük egymást.

-Egymással való kapcsolat alakítása.

-A hangszerek megbecsülésére nevelés – vigyázzunk rájuk.

-Öröm, hálaadás a hangunkért, az egészségünkért.

-Öröm, hálaadás az éneklés, a zene ajándékáért

-Magatartási és viselkedési normák megismerése, gyakorlása.

-Az odafigyelés alakítása – alkalmazkodó képesség alakítása.

-Egymással való kapcsolat alakítása, tiszteletre, türelemre nevelés egymás meghallgatásával.

-Közösségformálás – ünnep alkalmával egymást ajándékozunk meg a dallal. – Ne csak a kézzel fogható ajándékoknak örüljenek.

Verselés, mesélés

Cél:

a versek, mesék megszerettetése, a gyermekek képzeletének, figyelmüknek, nyelvi képességeiknek fejlesztése (tisztá, nyelvtanilag helyes beszéd, új fogalmak ismerete, szókincsbővítés, metakommunikáció színesítése).

„A mese a gyermek mindennapi lelki tápláléka” - írja Vekerdy Tamás.

Cél a katolikus óvodákban:

- A vers, mese anyagában jelenjen meg az aktualitásnak megfelelően vallásos tartalmú vers, irodalmi alkotás.
- Fordítsunk figyelmet bibliai történetek dramatizálására, az Egyház némely szentje életének megismertetésére. (Korcsoporthoz és fejlettségi szintnek megfelelően.)
- A meséket, valamint a bibliai történeteket és a szentek életének történeteit igyekezzünk elkülöníteni egymástól (helyszín, jelzés).

Verselés, mesélés

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása az óvodás gyermekek körében, a vers, mese területén:

-Fohászok mondogatása fontos (mennyei Atyáról).

-Szépsége: az érzelmi hatás kiaknázása.

-Figyeljünk a versek témájára, hangulatára.

-A javasolt imák korcsoportonkénti elosztása.

Verselés, mesélés

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása az óvodás gyermekek körében, a vers, mese területén:

-Közösségteremtő, ugyanabban az élményben részesülnek.

-Egymással és a mesélővel való kapcsolatteremtés.

-A megfelelő mese kiválasztásának fontossága.

-Elfogadni bizonyos helyzeteket – alázatra nevelés.

-A mesék előkészíthetik a hitérzékenységet az igényességgel, a pozitív értékek képviselésével.

Példa, megoldás keresés

Motiváció:

- Az Öreg király levelének bemutatásával és felolvasásával felkeltem a gyermekek érdeklődését.

„Búvalbélelt király könnyei belepotyogtak a zöldséglevésbe, és a leves olyan sós lett, hogy ki kellett önteni a kutyáknak. Ugrálhatott a hoppmester, bókolhatott a bókimester, zörgethette tarka csörgőit Hacuka, az udvari bolond – Búvalbélelt király napról napra mogorvábban lógatta az orrát, és keservesen sóhajtozott:

- Hej, ha tudnám, hová lett a koronám!
- Nincs annál borzasztóbb dolog, mint ha egy uralkodónak elmegy a jókedve, mert nincs meg a koronája. Mert akkor elmegy mindenkié. Alighogy a rosszkedvű király rámordult valami csekélységért a miniszterére, az is rámordult az udvarmesterre. Az udvarmester tovább adta a mordulást a kincstartónak, a kincstartó a kulcsárnak, a kulcsár a főpohárnoknak, a főpohárnok az alpohárnoknak, az alpohárnok a szakácsnak, a szakács meg a kuktának, de úgy, hogy már a fogát is vicsorgatta hozzá”

Igy a király gyorsan levelet írt, az óvodásoknak, hogy keressék meg számára a koronát

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Cél:

a gyermekek az élményeiket, ismereteiket, érzelmeiket ábrázolással tudják kifejezni, fantáziájuk, esztétikai érzékük fejlődjön, és átélhessék az alkotás örömét.

Cél a katolikus óvodákban:

- Az éves anyagba kerüljenek be vallásos tartalmú témák is a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének figyelembe vételével.
- Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek nagyobb kihasználása.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása az óvodás korú gyermekek körében rajzolás, mintázás, kézi munka tevékenységekben:

-Templomépítés.

-Vallásos témák megjelenése.

-A mennyei Atya teremtette a világot, mi pedig tovább építjük.

-Érzelmi állapot visszatükrözése, érzelmek kifejezése.

-Vallásos szimbólumok és témák megjelenítése.

-A szép formára való rácsodálkozás, öröm. (esztétikum-harmónia)

-A teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása az óvodás korú gyermekek körében rajzolás, mintázás, kézi munka tevékenységekben:

-Közösségi érzés fejlesztése – közös öröm, együtt játszás, együvé tartozás alakítása.

-Saját, és egymás munkájának megbecsülése.

-A kész alkotásokról pozitív véleménynyilvánítás.

-Magatartási és viselkedési normák gyakorlása.

-Közösségi fegyelem, önfegyelem-kitartás alakítása.

-Tolerancia alakítása – mások elfogadása és segítése, türelem.

-Közösségformálás – ünnep alkalmával egymást ajándékozzuk meg.

-A sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása.

-Saját értékek felismerése, hálaadás.

-Empátia alapozása.

Mozgás

Cél:

a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, felkeltése, a felszabadult, örömteli mozgás megszerettetése, az egészség megőrzése, a testi képességek, az erőnlét fejlesztése, a fegyelmezettség, a szabálytudat kialakítása.

Cél a katolikus óvodákban:

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek nagyobb kihasználása.

Mozgás

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása az óvodás korú gyermekek körében, mozgás tevékenység közben:

-Közösségi élmények biztosítása a játékok során.

-Egymásra figyelés gyakorlása.

-Együttérzés alakítása.

-Hálaadás a közös örömért, az együtt játszásért.

-Sok dicséret, buzdítás a feladatok végzése közben.

-Pozitív megerősítéssel sikerélmény biztosítása.

-A sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása.

-Hálaadás az érdekes eszközökért, az eszközök megbecsülésére nevelés.

-Minden játéknak megvan a szabálya, amit el kell fogadni.

-A düh, a feszültség, a különböző érzések kifejezésének megismertetése.

-Saját értékek felismerése, hálaadás.

A külső világ tevékeny megismerése

Cél: a katolikus óvodákban a teremtett világ szépségére való rácsodálkozás.

Rá kell ébreszteniünk a gyermekeket, hogy tisztelnünk, óvnunk, védenünk és szépíteniünk kell a környezetünket, környező világunkat.

A környezettudatos magatartásunkkal példát kell adnunk a ránk bízottaknak.

Az egész óvodai életet áthatja ez a szemléletmód.

Mindennapok, ünnepek

Felhasznált irodalom

Óvodai nevelés országos alapprogram

Orossné Seper Ildikó: Óvodások keresztény hitre nevelése Magánkiadás

Katolikus szemléletmód, a vallásos és erkölcsi nevelés magvalósulása a tanulási, ismeretszerzési folyamatokban KaPI 2006.

Laura Blanco- Silvia Carbonell: Erények és értékek Budapest, 2013.

Pálfi Judit: Macitorna-Nyusztorna Budapest, 2016.

Balázsné Szűcs Judit: Az ember, aki óvodás- Budapest, 1997.

**KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ
FIGYELMET!**